

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Фармацевтичний

Кафедра менеджменту охорони здоров'я

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

02 вересня 2024 року

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність: 053 «Психологія»

Освітньо-професійна програма: Практична психологія

Одеса - 2024

Затверджено:

Засіданням кафедри менеджменту охорони здоров'я
Одеського національного медичного університету

Протокол № 1 від 26 серпня 2024 року

Завідувач кафедри Олена РУДІНСЬКА

Розробники:

професор кафедри, д.пед.н., проф. Аннієнкова І.П.
доцент кафедри, к.екон.н., доц. Кусик Н.Л.

Практичне заняття №1
Тема: Методологія науково-педагогічних досліджень (2 год.)

План

I. Письмова робота.

Вірні чи невірні наступні твердження:

1. У методі педагогічного дослідження дослідник може втручатися у подію і спрямовувати її за раніше складеним планом.
2. У спостереженні людина не відчуває, що за нею спостерігають.
3. В експерименті у досліджуваного не можуть з'явитись скутість, тривожність, страх оцінки.
4. Під час проведення бесіди дослідник завжди вільний від суб'єктивності.
5. Під час бесіди у досліджуваного можуть виникнути підозра, недовіра, тривожність.
6. До методів опитування належать бесіда, інтерв'ю, тестування.
7. Інтерв'ю – метод отримання інформації за допомогою усного опитування.
8. Пряме спостереження – вид спостереження, що не передбачає безпосередньої участі дослідника у процесі, який вивчають.
9. Метод ранжування належить до статистичних методів науково-педагогічних досліджень.
10. До методів роботи з літературою належать: моделювання, реферування, складання бібліографії, анотування, цитування, конспектування.

У наступних пунктах виберіть одну чи декілька правильних відповідей:

11. Для спостереження характерні:
 - а) невтручання у події;
 - б) відслідкування змін, що відбуваються;
 - в) взаємодія з досліджуваним;
 - г) можливість прояву у досліджуваних психологічних бар'єрів.
12. Для бесіди характерні:
 - а) невтручання у події;
 - б) відслідкування змін, що відбуваються;
 - в) взаємодія з досліджуваним;
 - г) можливість прояву у досліджуваних психологічних бар'єрів.
13. Для експерименту характерні:
 - а) невтручання у події;
 - б) відслідкування змін, що відбуваються;
 - в) взаємодія з досліджуваним;
 - г) можливість прояву у досліджуваних психологічних бар'єрів.

Заповніть пропуски:

14. Шляхи, способи пізнання об'єктивної дійсності називаються
15. Характерною рисою педагогічних процесів є ... їхнього протікання.
16. Педагогічні процеси характеризуються своєю

17. Дослідження повинні бути організовані таким чином, щоб не нанести шкоди ... і ... досліджуванім.

Заповніть таблицю. Знак (+) поставте там, де метод означає наявність, а (-) – відсутність вказаної ознаки.

Метод	Надає можливості		
	створення процесу	зміни умов	Постановки гіпотези
Спостереження			
Природний експеримент			
Лабораторний експеримент			

II. Питання для обговорення:

1. Методологія педагогічного дослідження. Діалектичний і системний підходи у педагогічному дослідженні.
2. Принципи педагогічного дослідження.
3. Логіка педагогічного дослідження.
4. Типи експерименту та їх сутність.
5. Специфіка педагогічного експерименту.

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте сутність і значення основних вихідних положень педагогічного дослідження.
2. Розкрийте сутність основних принципів педагогічного дослідження.
3. Охарактеризуйте методологію педагогічного дослідження.
4. Охарактеризуйте види спостереження.
5. Вкажіть специфічні можливості бесіди, інтерв'ю, анкетування.
6. Охарактеризуйте основні теоретичні методи науково-педагогічного дослідження.
7. Розкрийте зміст роботи дослідника на різних етапах педагогічного дослідження.

III. Проведення бліц-ігри “Я – дослідник”.

БЛАНК БЛІЦ-ГРИ «Я-ДОСЛІДНИК»

№	Найменування дій	Індивідуальна		Правильна відповідь	Групова	
		оцінка	похибка		оцінка	похибка
1.	Розробка гіпотези дослідження					
2.	Визначення об'єкта та предмета дослідження					
3.	Визначення об'єкта та предмета дослідження					
4.	Вивчення стану проблеми у науці та практиці					

5.	Конкретизація проблеми дослідження					
6.	Вибір методів дослідження					
7.	Створення необхідних умов для експериментальної роботи					
8.	Визначення мети та завдань дослідження					
9.	Обробка отриманих експериментальних даних					
10.	Проведення експерименту					
11.	Визначення теми дослідження					
12.	Розробка наукової концепції свого дослідження					
13.	Оформлення результатів дослідження					
14.	Упровадження у практику					

IV. Педагогічні вправи

Вправа «Опорні сигнали»

Викладач пропонує студентам для ознайомлення науковий текст з проблеми практичного заняття (до 2500 слів). Студенти протягом 15 хвилин читають та намагаються зрозуміти науковий текст. Після того як текст прочитаний, студентам пропонується законспектувати його, але у конспектах не повинно бути слів чи речень, а тільки малюнки, схеми, символи.

Після закінчення роботи студенти демонструють конспекти, пояснюють їх, а потім обирають найкращий конспект.

За результатами вправи обговорюються:

- найкращі стратегії розробки опорних конспектів;
- можливість використання опорних конспектів під час вивчення наукової літератури з проблеми педагогічного дослідження;
- важливість навичок роботи з науковим текстом під час проведення наукових досліджень.

V. Практичне завдання:

1. Скласти план проведення педагогічного дослідження з проблеми «Формування професійної культури викладача закладу вищої освіти»

VI. Підведення підсумків.

Література:

1. Джеджула О.М. Методика викладання у вищій школі. Вінниця: ВНАУ, 2020. 208 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: підручник. 3-є видання. К.: Ліра-К, 2020. 512 с.

3. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
4. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та ін.; за заг. ред. О. І. Федоренко; Харків : Бровін О. В., 2020. 239 с.
5. Педагогіка вищої школи. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / за ред. В. Е. Луначека, Н. О. Ткачової. Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2024. 344 с.
6. Прищак, М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2020. 160 с.

Практичне заняття № 2

Тема: Вікові та індивідуальні особливості розвитку здобувачів освіти.

Теорія поколінь (4 год.)

План

I. Письмова робота.

Вірні чи невірні наступні твердження:

1. Рисами характеру визначаються динамічні особливості діяльності людини.
2. Темперамент людини визначає її ставлення до певних людей і явищ.
3. Здібності цілком визначаються навчанням і вихованням.
4. Характеру властиві структурність і ієрархічність.
5. Риси темпераменту можуть маскуватися за рахунок виховання.

У наступних пунктах установіть відповідність:

6. Які з наведених особливостей характеризують людину як індивіда, а які – як особистість?

А. Характеристика індивіда	1) добра координація рухів;
	2) велика емоційна збудженість;
Б. Характеристика особистості	3) висока чутлива чутливість;
	4) високий рівень домагань;
	5) мала швидкість узнавання;
	6) ініціативність;
	7) сором'язливість;
	8) висока швидкість засвоєння навичок.
7. Наведені характеристики відносяться до особистості чи індивіда?

А. Особистість	1) властивість визначається включеністю до системи соціальних відносин;
Б. Індивід	2) людина як представник виду;
	3) властивість виявляється у суспільній діяльності і спілкуванні;

- 4) темперамент;
- 5) спрямованість.

8. Характер чи темперамент?

А. Характер	1) характеристика особистості з боку динамічних особливостей її психічних процесів і станів;
Б. Темперамент	2) виражає ставлення людини до оточуючого світу, інших людей і себе;
	3) визначає стиль і темп діяльності;
	4) закріплюється у звичних способах поведінки;
	5) практично не піддається змінам під дією виховання.

Заповніть пропуски:

9. Рушійну силу для людського розвитку створює
10. Протиріччя поділяються на ... і
11. Універсальний характер мають протиріччя між ... і
12. Здібності формуються на основі
13. Людина, інтереси якої переважно спрямовані на оточуючий світ та інших людей, називається
14. Людина, яка більше цікавиться своїм внутрішнім світом, називається
15. Спосіб поведінки людини, що відповідає її статусу в групі, прийнятим у суспільстві нормам, називається

Заповніть таблицю:

Особливості пізнавальної діяльності школярів

	Молодший шкільний вік	Середній шкільний вік	Старший шкільний вік	Студентський вік
Сприйняття				
Увага				
Мислення				
Пам'ять				
Мовлення				
Ведучий вид діяльності				
Новоутворення				

II. Питання для обговорення:

1. Визначте основні критерії вікової періодизації індивідуального розвитку людини.
2. Теорія поколінь.
3. Особливості адаптації молоді у вищому навчальному закладі.
4. Вікові особливості студентської молоді.

Питання для самоконтролю:

1. На яких чинниках ґрунтується сучасна вікова періодизація індивідуального розвитку людини?
2. Охарактеризуйте основні фактори розвитку особистості.
3. Розкрийте закономірності розвитку і формування особистості.
4. Охарактеризуйте особливості адаптації молоді у вищому навчальному закладі.
5. Розкрийте вікові особливості студентської молоді.
6. Які існують підходи до класифікації сучасних студентів вищих навчальних закладів?

III. Практичне завдання:

1. Запропонуйте власну типологію здобувачів вищої освіти.
2. Побудуйте рейтингову шкалу труднощів під час процесу адаптації першокурсників від найбільшої (1) до найменшої (9) згідно з вашою особистою думкою.

№	Труднощі адаптації першокурсників до процесу навчання у ВНЗ	Оцінка
1.	Негативні переживання, пов'язані з виходом з шкільних колективів та їх взаємодопомогою і моральною підтримкою	1 2 3 4 5 6 7 8 9
2.	Труднощі адаптації до нового колективу	1 2 3 4 5 6 7 8 9
3.	Невизначеність мотивації вибору професії	1 2 3 4 5 6 7 8 9
4.	Недостатня психологічна підготовка до неї	1 2 3 4 5 6 7 8 9
5.	Невміння здійснювати психологічну саморегуляцію поведінки і діяльності	1 2 3 4 5 6 7 8 9
6.	Відсутність повсякденного контролю з боку педагогів	1 2 3 4 5 6 7 8 9
7.	Пошук оптимального режиму праці та відпочинку в нових умовах	1 2 3 4 5 6 7 8 9
8.	Налагодження побуту і самообслуговування, особливо при переході з домашніх умов до умов гуртожитку	1 2 3 4 5 6 7 8 9
9.	Відсутність навичок самостійної роботи (невміння конспектувати, працювати з першоджерелами, довідниками, словниками та ін.)	1 2 3 4 5 6 7 8 9
10.	Свій варіант	1 2 3 4 5 6 7 8 9

Дата _____

Курс _____

Стать _____

Місце проживання _____

Який навчальний заклад закінчив? Загальноосвітня школа, гімназія, ліцей _____

IV. Педагогічні вправи

Вправа «Позитивне Я»

Протягом 5 хвилин учасники заняття повинні розповісти тільки про свої позитивні риси як особистості та майбутнього професіонала. Обов'язкова умова – розповідати треба без зупинки. Якщо студент не може розповісти швидко, учасники можуть йому допомогти. Умова вправи – не зупиняти розповідь. Орієнтири для пошуку позитивних якостей – необхідно пригадати свої навчальні досягнення, професійні, особливості міжособистісного спілкування.

Після закінчення проводиться обговорення:

- що викликало утруднення?
- чи кожному буде легко одразу назвати таку велику кількість позитивних рис.

V. Підведення підсумків.

Література:

1. Джеджула О.М. Методика викладання у вищій школі. Вінниця: ВНАУ, 2020. 208 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: підручник. 3-є видання. К.: Ліра-К, 2020. 512 с.
3. Ляховець Л. О. Методика викладання психології : навчально-методичний посібник. 2-ге вид., допов. Чернігів: НУ «ЧК» імені Т.Г. Шевченка, 2020. 272 с.
4. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
5. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та ін.; за заг. ред. О. І. Федоренко; Харків : Бровін О. В., 2020. 239 с.
8. Педагогіка вищої школи. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / за ред. В. Е. Луначека, Н. О. Ткачової. Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2024. 344 с.
9. Прищак, М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2020. 160 с.

Практичне заняття № 3

Тема: Педагогічна діяльність викладача (2 год.)

План

I. Письмова робота.

II Питання для обговорення:

1. Основні риси, функції викладача ЗВО.
2. Основні напрями діяльності викладача вищої школи.
3. Педагогічна майстерність, її елементи.
4. Педагогічна техніка викладача.
5. Педагогічне спілкування як взаємодія. Правила педагогічного спілкування.

III. Педагогічні вправи.

Викладач пропонує студентам пригадати двох викладачів, які їм подобаються. Студенти не повинні називати прізвища викладачів, проте на отриманих картках мають зазначити 5 якостей, які, на їх думку, які приваблюють студентів. Результати роздумів студенти записують у таблицю.

Позитивні якості	
Перший викладач	Другий викладач
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.

Потім викладач пропонує студентам пригадати двох викладачів, які їм не подобаються чи лекції і заняття яких не є цікавими для студентів. За аналогічною схемою студенти мають визначити 5 якостей, які за думкою студентів, характеризують викладачів з негативного боку. Обов'язкова вимога – прізвища викладачів студенти не називають і не обговорюють.

Негативні якості	
Перший викладач	Другий викладач
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.

Після завершення роботи кожен з учасників для себе визначає, у чому схожі та у чому відмінні ці пари обраних викладачів.

Під час обговорення необхідно звернути увагу на наступні питання:

- Чи є схожі якості у перших двох колонках?
- Чим схожі між собою неприємні чи нецікаві викладачі?
- Чи вдалося комусь визначити, які якості викладачів обумовлюють позитивне чи негативне ставлення студентів до викладачів?

IV. Тренінг емоційних станів.

I. Студент спізнився на заняття. Продемонструйте:

1. Радість.	5. Захоплення.	9. Байдужість.
2. Захват.	6. Доброту.	10. Гнів.
3. Смуток.	7. Переляк.	11. Роздратування.
4. Здивування.	8. Розгубленість.	

II. Викличте студента до дошки.

1. Спокійно.	5. Доброзичливо.	9. Байдуже.
2. З гумором.	6. З іронією.	10. Весело.
3. Життєрадісно.	7. Гнівно.	11. Стурбовано.
4. Байдуже.	8. Зацікавлено.	12. Зі смутком.

V. Виконання вправ на розвиток умінь сприймати емоційні стани інших людей.

- Погляньте, як сидить хто-небудь з студентів під час розмови з викладачем. Уважно придивіться до його пози і запам'ятайте її. Потім вдома відтворіть її своїм тілом. Результати запишіть.
- Вправа «Кольори емоцій». Обираємо ведучого. Ведучий виходить з аудиторії, а студенти загадують між собою колір (для початку бажано один з основних: червоний, зелений, синій, жовтий). Коли ведучий входить до аудиторії, всі учасники своєю поведінкою, головним чином своїм емоційним станом, намагаються зобразити цей колір, не називаючи його, а ведучий повинен відгадати, що це за колір.

VI. Виконання вправ на розвиток емоційної виразності.

Використовуючи міміку, жести, укажіть:

1. Що Ви незадовільні поведінкою студента на занятті.
2. Ви помітили, що студент, виконуючи контрольну роботу, намагався зазирнути в зошит сусіда.
3. Ви помітили, що студент на Вашому занятті виконує домашнє завдання з іншого предмета.
4. Ви незадовільні відповіддю студента біля дошки.
5. Ви задовільні відповіддю студента біля дошки.
6. Зробіть зауваження.
7. Вас здивувала відповідь відстаючого студента.
8. Допоможіть студенту під час відповіді біля дошки.
9. Ви увійшли в аудиторію після перерви. Спробуйте привернути увагу студентської групи.

VII. Підведення підсумків.

Література:

1. Джеджула О.М. Методика викладання у вищій школі. Вінниця: ВНАУ, 2020. 208 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: підручник. 3-є видання. К.: Ліра-К, 2020. 512 с.
3. Лебедик Л. В., Стрельніков В. Ю., Стрельніков М. В. Сучасні технології навчання методики викладання дисциплін: навчально-методичний посібник. Полтава: АСМІ, 2020. 303 с.
4. Ляховець Л. О. Методика викладання психології : навчально-методичний посібник. 2-ге вид., допов. Чернігів: НУ «ЧК» імені Т.Г. Шевченка, 2020. 272 с.
5. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
6. Мірошніченко В. І., Гончаренко О. А., Тушко К. Ю. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2021. 168 с.

7. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та ін.; за заг. ред. О. І. Федоренко; Харків : Бровін О. В., 2020. 239 с.
8. Педагогіка вищої школи. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / за ред. В. Е. Луначека, Н. О. Ткачової. Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2024. 344 с.
9. Прищак, М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2020. 160 с.
10. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.

Практичне заняття № 4
Тема: Виховна рота у закладах освіти (2 год.)
План

I. Письмова робота

1. Заповніть таблицю. Знак «+» поставте там, де ознака має місце, і «-», де її немає.

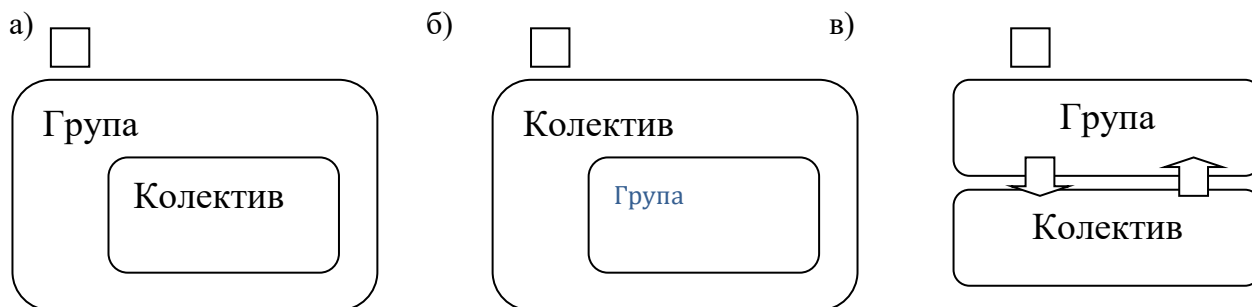
Ознаки	Група	Колектив
Спільна діяльність		
Спільна організація		
Виборні органи		
Мета		
Соціально значима мета		
Співробітництво		
Управління		
Згуртованість		
Загальна відповідальність		
Взаємозалежність		
Доброзичливість		
Взаємодопомога		

2. Заповніть таблицю.

Виховний колектив

Ознаки виховного колективу	Виховні завдання колективу	Принципи	Функції виховного колективу	Стадії розвитку колективу

3. Яка із схем правильно відображає взаємозв'язок понять «група» і «колектив»? Відповідь поясніть.

4. Визначить і напишіть, який стиль педагогічного керівництва був використаний у ситуаціях:

- 1) За стилю було виконано менш роботи і якість її була гірша. Діти не відчували задоволення від занять, стосунки між ними [вчителем і учнями] залишилися без змін.
- 2). стиль виявився більш ефективним. Діти потоваришували, виникло самоврядування. З'явилося почуття гордості за загальні успіхи, впевненість у собі, бажання працювати краще. Підвищилася якість виконання робіт, вони стали більш оригінальними. Проте кількісні показники роботи нижчі, ніж при стилі.
- 3) При стилі зафіксована ворожість у стосунках, а також безліч проявів непокори і підлецувань. Роботи виконано багато, проте задоволення від неї ніхто не отримав.

5. Дайте відповідь на два запитання за вибором:

1. Що таке колектив, чим він відрізняється від малої групи?
2. Чому колективна форма стала основною?
3. Чи є альтернатива колективному вихованню?
4. Сформулюйте основний закон життя колективу?
5. Якими особливостями характеризується колектив на першій, другій, третій стадіях розвитку?
6. Що таке традиції колективу і яке значення вони мають?
7. Що таке перспективи і якими вони бувають?
8. У чому суть принципу паралельної дії?
9. Які типи взаємовідносин особистості і колективу ви знаєте?

II. Питання для обговорення:

1. Мета і завдання виховання у закладах освіти.
2. Загальна характеристика, функції і зміст діяльності куратора.
3. Особливості діяльності куратора в залежності від віку студентів і курсу.
4. Планування виховної роботи куратора академічної групи.
5. Студентська група, педагогічні основи її формування.
6. Поняття про колектив. Особливості студентського колективу.

7. Етапи вивчення студентської групи.

III. Круглий стіл.

Студенти сперечалися: хто для кого – «особистість для колективу» чи «колектив для особистості»? Проблему так і не вирішили. А як думаєте Ви? Висловіть свою думку, спираючись на запропоновані тези.

1. Особистість виховується для колективу. А.С.Макаренко правильно стверджував, що потрібно виховувати в колективі, для колективу і через колектив.
2. Колектив існує для особистості. Він потрібен для того, щоб особистість набрала соціального досвіду й увійшла підготовленою в життя.
3. Неправомірна сама постановка питання. Як колектив потрібний особистості, так і особистість колективу: один без одного вони не існують. Хто для кого – риторичне запитання: особистість повинна віддати частину себе колективу, а колектив – частину своєї сили особистості.
4. Існує егоїзм особистий і егоїзм груповий (колективний): всі і скрізь керуються власним інтересом.
5. Без суспільства людина особистістю не стане. Колектив частина суспільства, тому людина з моменту народження “призначена” колективу, повинна вливатися в нього.

IV. Підведення підсумків.

Література:

1. Джеджула О.М. Методика викладання у вищій школі. Вінниця: ВНАУ, 2020. 208 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: підручник. 3-є видання. К.: Ліра-К, 2020. 512 с.
3. Лебедик Л. В., Стрельников В. Ю., Стрельников М. В. Сучасні технології навчання методики викладання дисциплін: навчально-методичний посібник. Полтава: АСМІ, 2020. 303 с.
4. Ляховець Л. О. Методика викладання психології : навчально-методичний посібник. 2-ге вид., допов. Чернігів: НУ «ЧК» імені Т.Г. Шевченка, 2020. 272 с.
5. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
6. Мірошніченко В. І., Гончаренко О. А., Тушко К. Ю. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2021. 168 с.
7. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та ін.; за заг. ред. О. І. Федоренко; Харків : Бровін О. В., 2020. 239 с.

8. Педагогіка вищої школи. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / за ред. В. Е. Луначека, Н. О. Ткачової. Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2024. 344 с.
9. Прищак, М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2020. 160 с.
10. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.

Семінарське заняття №5
Тема: Система вищої освіти в Україні (2 год.)

План

I. Письмова робота.

Варіант №1

1. Поняття про систему освіти. Фактори, що впливають на розвиток системи освіти.
2. Система середньої освіти України.

Варіант №2

1. Принципи системи освіти України.
2. Система вищої освіти України.

Варіант №3

1. Структура системи освіти України.
2. Особливості і тенденції розвитку системи освіти в різних країнах.

II. Питання для обговорення:

1. Поняття про систему освіти. Фактори, що впливають на розвиток системи освіти.
2. Система освіти України, її законодавча база.
3. Особливості і тенденції розвитку системи освіти в різних країнах.

Хід обговорення

Викладач готує три стоси маленьких аркушів паперу різного кольору. У кожному з них позначає мітками Х і О по два аркуші.

Студенти поділяються на три групи (за кількістю питань для обговорення). Кожна група протягом 10 хв. обговорює одне з питань. Після цього по два учасники з кожної групи (ті, у кого аркуші з позначкою Х) йдуть (за годинниковою стрілкою) до іншої групи, де протягом 10 хв. передають свою інформацію з обговореного питання та вислуховують інформацію команди. Далі по два учасники з кожної групи (в яких картки з позначкою О) переходять до іншої групи (проти годинникової стрілки) і обмінюються інформацією. Після цього студенти пишуть письмову роботу.

Після виконання письмової роботи викладач обговорює зі студентами отриману інформацію.

III. Підведення підсумків

Література:

1. Про вищу освіту : Закон України 1556-VII від 01.07.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Про освіту : Закон України 2145-VIII від 25.09.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: підручник. 3-є видання. К.: Ліра-К, 2020. 512 с.
4. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
5. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та ін.; за заг. ред. О. І. Федоренко; Харків : Бровін О. В., 2020. 239 с.
6. Прищак, М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2020. 160 с.

Практичне заняття № 6

Тема: Методика викладання у закладах освіти як галузь педагогічної науки (2 год.)

План

I. Письмова робота

II. Питання для обговорення

1. Предмет і завдання методики викладання у закладах освіти.
2. Категоріально-понятійний апарат методики викладання.
3. Формування методичної культури викладача як основне завдання методики викладання.
4. Зміст методичної роботи у закладах освіти.
5. Форми методичної роботи у закладах освіти.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення методики викладання у закладах освіти як галузі педагогічної науки.
2. Що є предметом вивчення методики викладання у закладах освіти?
3. Визначте основні завдання методики викладання у закладах освіти.
4. Охарактеризуйте основні категорії методики викладання у закладах освіти: освітній процес, навчання, освіта викладання, учіння, зміст освіти, методи навчання, форми навчання, освітні технології.
5. Охарактеризуйте зв'язок методики викладання у закладах освіти з іншими науками.
6. Основні напрями методичної роботи у закладах освіти.
7. Охарактеризуйте форми методичної роботи у закладах освіти.

III. Підведення підсумків

Література:

1. Джеджула О.М. Методика викладання у вищій школі. Вінниця: ВНАУ, 2020. 208 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: підручник. 3-є видання. К.: Ліра-К, 2020. 512 с.
3. Ляховець Л. О. Методика викладання психології : навчально-методичний посібник. 2-ге вид., допов. Чернігів: НУ «ЧК» імені Т.Г. Шевченка, 2020. 272 с.
4. Мірошніченко В. І., Гончаренко О. А., Тушко К. Ю. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2021. 168 с.
5. Прищак, М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2020. 160 с.
6. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано–Франківськ, 2022. С.7-13.

Практичне заняття № 7

Тема: Освітній процес у закладах освіти (2 год.)

План

I. Письмова робота

II. Питання для обговорення

1. Сутність процесу навчання, його структура і функції. Обопільний характер процесу навчання.
2. Психолого-педагогічні основи навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти.
3. Специфічні особливості освітнього процесу у ЗВО.
4. Модернізація освітнього процесу у ЗВО в умовах формування суспільств знань.
5. Компетентнісна модель освіти та шляхи її реалізації у закладах освіти.

Питання для самоконтролю:

1. В чому полягає сутність та зміст освітнього процесу у вищій школі?
2. Які основні функції освітнього процесу?
3. В чому полягає діяльність викладача та студента як суб'єктів освітньої діяльності у вищій школі?
4. У чому полягає сутність компетентнісного підходу до освітнього процесу?
5. Дайте визначення поняття компетентність. Загальні та фахові компетентності.
6. Охарактеризуйте особливості освітнього процесу у закладах вищої освіти.

III. Практичне завдання

1. *Робота в парах.* Визначити сутність та фактори успіху освітнього процесу, характеризуючи його складові (викладання та учіння) та виділяючи функції кожної з них. *Колективна дискусія*

2. Вправа «Мотиви педагогічної діяльності»

Мета: Самооцінка ступеня вираження того чи іншого мотиву педагогічної діяльності за п'ятибальною шкалою:

№	Мотив	Бали				
		1	2	3	4	5
1	Інтерес до професії викладача					
2	Спілкування з викладачами					
3	Бажання спілкуватися з молоддю					
4	Можливість реалізувати себе творчо					
5	Потреба у самоосвіті					
6	Бажання навчати конкретному предмету					
7	Бажання присвятити себе вихованню молоді					
8	Бажання реалізувати свої педагогічні здібності					
9	Бажання внести будь-які зміни в освіту					
10	Бажання зробити кар'єру					
11	Бажання займатися науковою діяльністю					
12	Бажання розуміти людей					
13	Бажання продовжити сімейну традицію – бути викладачем					
14	Бажання бути схожим на улюбленого педагога					

IV. Підведення підсумків

Література:

1. Джеджула О.М. Методика викладання у вищій школі. Вінниця: ВНАУ, 2020. 208 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: підручник. 3-є видання. К.: Ліра-К, 2020. 512 с.
3. Лебедик Л. В., Стрельніков В. Ю., Стрельніков М. В. Сучасні технології навчання методики викладання дисциплін: навчально-методичний посібник. Полтава: АСМІ, 2020. 303 с.
4. Ляховець Л. О. Методика викладання психології : навчально-методичний посібник. 2-ге вид., допов. Чернігів: НУ «ЧК» імені Т.Г. Шевченка, 2020. 272 с.
5. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
6. Мірошніченко В. І., Гончаренко О. А., Тушко К. Ю. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2021. 168 с.
7. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та ін.; за заг. ред. О. І. Федоренко; Харків : Бровін О. В., 2020. 239 с.

8. Педагогіка вищої школи. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / за ред. В. Е. Луначека, Н. О. Ткачової. Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2024. 344 с.
9. Прищак, М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2020. 160 с.
10. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.

Практичне заняття №8

Тема: Зміст, планування та організація навчання (2 год.)

План

I. Письмова робота.

У наступних пунктах виберіть одну чи декілька правильних відповідей:

1. Визначить, до якої категорії педагогіки відносяться загальна освіта, політехнічна освіта, професійна освіта.
 - а) навчання;
 - б) виховання у широкому значенні;
 - в) зміст освіти;
 - г) зміст виховання;
 - д) формування особистості.
2. Перераховані фактори: характер соціально-економічних відносин; рівень розвитку виробництва; рівень розвитку науки і техніки; рівень розвитку освіти і педагогічної освіти; мета виховання, яку ставить суспільство перед школою, перш за все впливають на визначення:
 - а) змісту освіти;
 - б) методів навчання;
 - в) методів виховання;
 - г) контролю і оцінювання знань учнів;
 - д) форм організації навчання.
3. Що собою являє навчальний план:
 - а) це документ, в якому дано перелік усіх предметів, що вивчаються в школі, їх розподіл за роками, кількість годин на вивчення цих предметів на протязі тижня, структура навчального року;
 - б) це документ, в якому визначаються основні напрями роботи на певний навчальний рік;
 - в) це документ, який регламентує порядок навчання у школі і перевід учнів з класу в клас та випуск зі школи;
 - г) це документ, в якому перераховані всі предмети, які мають вивчатися у школі;
 - д) це документ, в якому розкривається зміст навчального матеріалу зі шкільних предметів?

4. В яких перелічених державних документах знаходить своє відображення зміст освіти:
- а) наказ Міністерства освіти і науки, рішення педагогічної ради школи, методичні матеріали міністерства освіти і науки;
 - б) навчальні програми, навчальні плани, методичні матеріали міністерства освіти і науки;
 - в) накази Міністерства освіти і науки, навчальні плани, навчальні програми;
 - г) навчальні плани, навчальні програми, підручники, державні стандарти освіти;
 - д) підручники, рішення педагогічної ради, навчальні програми, державні стандарти освіти?
5. Який шкільний документ складається на основі навчального плану:
- а) річний план роботи школи;
 - б) розклад уроків;
 - в) тематичний план роботи вчителя;
 - г) план виховної роботи класного керівника;
 - д) поурочний план роботи вчителя?
6. До якого з перерахованих документів відноситься дана характеристика “документ, що визначає зміст і обсяг знань кожного навчального предмета, умінь і навичок, які підлягають засвоєнню, зміст розділів і тем з розподілом їх за роками навчання”:
- а) навчальний план;
 - б) навчальна програма;
 - в) навчальний посібник;
 - г) статут школи;
 - д) підручник?
7. Перераховані функції: освітня, виховна, розвивальна перш за все відносяться до:
- а) процесу виховання;
 - б) процесу навчання;
 - в) змісту освіти;
 - г) пізнавального процесу;
 - д) процесу розвитку особистості?

II Питання для обговорення:

1. Ступеневість вищої освіти.
2. Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти.
3. Стандарт вищої освіти для другого (магістерського) рівня освіти за спеціальністю «Психологія».
4. Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрийте поняття змісту освіти у вищій школі.
2. Охарактеризуйте освітні рівні й освітні ступені.
3. Яке призначення освітньо-професійної програми і структурно-логічної схеми підготовки?
4. Яке призначення державних стандартів освіти?
5. Які вимоги ставляться до навчальної програми та силабусу освітнього компонента?
6. Які вимоги ставляться до підручника вищої школи?

III. Практичне завдання:

1. Розробіть робочу програму та/або силабус з навчальної дисципліни або спецкурсу.
2. Розробіть змістовий модуль з розділу програми.

IV. Підведення підсумків.

Література:

1. Джеджула О.М. Методика викладання у вищій школі. Вінниця: ВНАУ, 2020. 208 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: підручник. 3-є видання. К.: Ліра-К, 2020. 512 с.
3. Лебедик Л. В., Стрельніков В. Ю., Стрельніков М. В. Сучасні технології навчання методики викладання дисциплін: навчально-методичний посібник. Полтава: АСМІ, 2020. 303 с.
4. Ляховець Л. О. Методика викладання психології : навчально-методичний посібник. 2-ге вид., допов. Чернігів: НУ «ЧК» імені Т.Г. Шевченка, 2020. 272 с.
5. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
6. Мірошніченко В. І., Гончаренко О. А., Тушко К. Ю. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2021. 168 с.
7. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та ін.; за заг. ред. О. І. Федоренко; Харків : Бровін О. В., 2020. 239 с.
8. Педагогіка вищої школи. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / за ред. В. Е. Луначека, Н. О. Ткачової. Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2024. 344 с.
9. Прищак, М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2020. 160 с.
10. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.

Практичне заняття №9
Тема: Принципи та методи навчання(2 год.)
План

I. Письмова робота.

У наступних пунктах виберіть одну чи декілька правильних відповідей:

1. У чому відмінність дидактичного правила від дидактичного принципу?
 1. Дидактичний принцип підпорядковується правилу;
 2. Дидактичний принцип витікає із правила;
 3. Правила конкретизують принцип;
 4. Правило вказує вчителю на те, як практично слід реалізувати дидактичний принцип;
 5. Принцип є продовженням правила.
2. До якого принципу навчання належать правила: від простого до складного; від відомого до невідомого; від легкого до важкого?
 1. Наочності;
 2. Науковості;
 3. Доступності;
 4. Зв'язку теорії з практикою;
 5. Систематичності і послідовності.
3. До якого принципу належить правило: “Якомога частіше використовуйте запитання “чому”?”
 1. Свідомості й активності;
 2. Наочності;
 3. Доступності;
 4. Науковості;
 5. Зв'язку теорії з практикою.
4. До якого принципу ви віднесете правило: “Слідкуйте за тим, щоб спостереження учнів були систематизовані і знаходились у відношенні причини і наслідку незалежно від порядку, в якому вони спостерігались”?
 1. Наочності;
 2. Науковості;
 3. Зв'язку теорії з практикою;
 4. Доступності;
 5. Систематичності і послідовності.
5. До якого принципу належить правило: “Розвивайте, закріплюйте, переносить успіхи учнів в одному виді діяльності на інші: від епізодичного успіху йдіть до високих стабільних досягнень”?
 1. Зв'язку теорії з практикою;
 2. Міцності знань;
 3. Науковості;

4. Систематичності і послідовності;
5. Свідомості й активності.

6. Який з перерахованих методів навчання відноситься до наочних?

1. Лекція.
2. Демонстрування.
3. Самостійні спостереження.
4. Вправи.
5. Бесіда

7. В яку групу методів включені практичні методи?

1. Демонстрація, самостійні спостереження.
2. Виклад, бесіда, робота з книгою.
3. Навчальна дискусія, ілюстрація, розповідь.
4. Вправи, графічні роботи, лабораторні, практичні роботи.
5. Робота з книгою, лекція, бесіда.

8. Який з перерахованих факторів не є визначальним при виборі методів навчання.

1. Взаємостосунки у педагогічному колективі.
2. Місце знаходження школи.
3. Особливості навчального предмету.
4. Кількість учнів у класі.
5. Мета і завдання уроку.

9. Якщо за основу класифікації береться джерело передачі і сприймання навчальної інформації учнями, то це можна віднести до якої групи методів навчання?

1. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів.
2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю і самоконтролю в навчанні.
4. Методи стимулювання поведінки і діяльності учнів.
5. Методи організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки.

10. Визначте, що не відноситься до категорії методу навчання?

1. Бесіда.
2. Рольова гра.
3. Ілюстрація.
4. Метод прикладу.
5. Робота з книгою.

11. Визначте, що не відноситься до категорії методу навчання?

1. Лекція.

2. Лабораторний метод.
3. Письмові вправи.
4. Демонстрація.
5. Змагання.

Закінчить речення.

1. Метод навчання – це
2. Розповідь – це
3. Лекція відрізняється від розповіді
4. За характером діяльності учнів у процесі бесіди виділяють такі їх основні види:
5. За призначення у навчальному процесі розрізняють такі бесіди:
6. Вправи – це
7. Ілюстрація відрізняється від демонстрування
8. Усне опитування поділяється на ..., ... і ... опитування.
9. Недоліками індивідуального опитування є
10. Перевагами фронтального опитування є ..., його недоліками є

Заповніть таблиці.

Дидактичний принцип	Дидактичне правило
	Будуйте навчальним процес таким чином, щоб накопичення нових знань одночасно закріплювало старі
Принцип систематичності і послідовності навчання	
	Працюючи з усім класом, пам'ятайте про кожного учня
Принцип наочності навчання	
	Не потребуйте від учнів механічного запам'ятовування того, що лише тільки потрібно зрозуміти.

Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності

За джерелом передачі і сприйняття інформації	За логікою передачі інформації	За ступенем самостійності мислення	За ступенем самостійності роботи учнів

Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності

Методи стимулювання і мотивації інтересу до навчання	Методи стимулювання і мотивації відповідальності у навчанні

Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності

Методи усного контролю і самоконтролю	Методи письмового контролю і самоконтролю	Методи лабораторно-практичного контролю і самоконтролю

II. Питання для обговорення:

1. Поняття “метод навчання”, “прийом навчання”, “засіб навчання”. Класифікація методів навчання.
2. Характеристика груп методів навчання.
3. Фактори, що впливають на вибір методів навчання.
4. Сучасні технології навчання: мозковий штурм, ситуаційне навчання, ділова гра.

III. Проведення бліц-ігри «Головні етапи засвоєння знань».

Хід бліц-ігри

1. Студенти отримують карти-аркуші, в яких переховані етапи засвоєння знань у хаотичному порядку.
2. Кожний студент самостійно протягом 5 хвилин має розставити етапи засвоєння знань у правильній послідовності, поставивши номери етапів у графі «Індивідуальна оцінка».
3. Після індивідуальної роботи створюються групи з 5-6 чоловік. Кожна група вибирає свого координатора.
4. Кожна група працює 5-10 хвилин. Завдання: розставити етапи в тому порядку, який члени групи вважатимуть правильним. Номери етапів ставляться у графі «Групова оцінка».
5. Викладач називає правильний порядок етапів. Всі відмічають цей порядок у графі «Правильна відповідь».
6. Студентам пропонується знайти індивідуальну і групову помилку, визначивши різницю (за абсолютною величиною).
7. Підведення підсумків бліц-ігри.

Бланк бліц-ігри «Головні етапи засвоєння знань»

№	Найменування етапів	Індивідуальна		Правил на від- повідь	Групова	
		оцінка	помилк а		оцінка	помил ка
1.	Застосування на практиці					
2.	Сприймання нового матеріалу					
3.	Закріплення знань, умінь і навичок					
4.	Осмислення					
5.	Узагальнення					
6.	Розуміння					
7.	Систематизація					

IV. Практичне завдання:

Скласти бліц-ігру з будь-якої теми з психології.

V. Підведення підсумків.

Література:

1. Джеджула О.М. Методика викладання у вищій школі. Вінниця: ВНАУ, 2020. 208 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: підручник. 3-є видання. К.: Ліра-К, 2020. 512 с.
3. Ляховець Л. О. Методика викладання психології : навчально-методичний посібник. 2-ге вид., допов. Чернівці: НУ «ЧК» імені Т.Г. Шевченка, 2020. 272 с.
4. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
5. Мірошніченко В. І., Гончаренко О. А., Тушко К. Ю. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2021. 168 с.
6. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та ін.; за заг. ред. О. І. Федоренко; Харків : Бровін О. В., 2020. 239 с.
7. Прищак, М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2020. 160 с.
8. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2022. 180 с.

Практичне заняття №10
Тема: Організаційні форми роботи навчання (2 год.)
План

I. Письмова робота.

II Питання для обговорення:

1. Особливості навчального процесу у вищому навчальному закладі.
2. Лекція як форма організації і метод навчання.
3. Визначте найважливіші загально-дидактичні вимоги до побудови вузівського лекційного курсу, його структури.
4. Методика підготовки і проведення семінарського, практичного і лабораторного заняття.
5. Організація самостійної роботи студентів.
6. Науково-дослідна робота студентів.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягають переваги і недоліки лекції як організаційної форми навчання у вищій школі?
2. Розкрийте сутність семінарського заняття у професійній підготовці студентів.
3. У чому відмінність між практичним і лабораторним заняттям у вищому навчальному закладі.
4. Розкрийте методику підготовки і проведення лекції.
5. Дотримання яких умов забезпечує ефективне проведення лекції?
6. Охарактеризуйте педагогічні умови ефективної організації самостійної роботи студентів.
7. Охарактеризуйте основні форми науково-дослідної роботи студентів.

III. Практичне завдання:

1. Вправа «Що я хочу змінити»

Студенти поділяються на дві групи – група «студенти» та «викладачі». Кожна група має визначитися, що їм не подобається у лекції: як студентам та як викладачам. Визначити необхідно що може робити лекцію нудною, важкою для сприйняття, що може заважати викласти матеріал повністю, побудувати діалог між студентами та викладачем, інше. Кожна команда повинна записати 5-6 пунктів – «лекційні труднощі». Після завершення роботи, представники команди повинні продемонструвати свої «лекційні труднощі» команді суперників. Демонстрацій відбувається тільки з допомогою міміки, без жодного слова, команда суперників повинна вгадати та назвати продемонстроване.

Після демонстрації труднощів команда суперників повинна визначити «заміщення» - поведінку, яка допоможе подолати означене утруднення, замінити його на позитивне.

Обговоренню підлягають такі питання:

- визначення труднощів під час лекції з позиції студента чи викладача;
- шляхи запобігання виникненню означених „педагогічних труднощів” під

- час початку лекційних курсів з позиції викладача та студентів;
- вплив означених труднощів на сприйняття лекційного матеріалу, під час проведення практичних занять.

2. Вправа «Життєвий та професійний кодекс»

Викладач роздає студентам картки, на яких написані голосні та приголосні (А, Б, В, Г та ін.). Завдання студентів - сформулювати декілька обов'язкових вимог до розроблення, проведення лекцій та практичних занять, здійснення організації навчання у вищому навчальному закладі взагалі, які б починалися на ту літеру, яку вони отримали. На завершенні вправи групі пропонується організувати загальне оголошення правил організації навчального процесу у ЗВО. Дотримуючись алфавітного порядку студенти зачитують сформульовані правила.

Після завершення вправи, група обговорює:

- можливість дотримуватись запропонованих правил у своїй подальшій професійній діяльності.

3. Проведення фрагменту лекції.

IV. Завдання для самостійної роботи:

1. Складіть план-конспект лекції за однією з тем навчального курсу.
2. Розробіть практичне заняття з теми “Методи навчання”.

V. Підведення підсумків.

Література:

1. Джеджула О.М. Методика викладання у вищій школі. Вінниця: ВНАУ, 2020. 208 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: підручник. 3-є видання. К.: Ліра-К, 2020. 512 с.
3. Лебедик Л. В., Стрельников В. Ю., Стрельников М. В. Сучасні технології навчання методики викладання дисциплін: навчально-методичний посібник. Полтава: АСМІ, 2020. 303 с.
4. Ляховець Л. О. Методика викладання психології : навчально-методичний посібник. 2-ге вид., допов. Чернівці: НУ «ЧК» імені Т.Г. Шевченка, 2020. 272 с.
5. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
6. Мірошніченко В. І., Гончаренко О. А., Тушко К. Ю. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2021. 168 с.
7. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та ін.; за заг. ред. О. І. Федоренко; Харків : Бровін О. В., 2020. 239 с.
8. Педагогіка вищої школи. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / за ред. В. Е. Луначека, Н. О. Ткачової. Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2024. 344 с.

9. Прищак, М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2020. 160 с.
10. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.
11. Анненкова І.П. Марцинко О.Е. Методичні рекомендації до проходження педагогічної практики у закладах вищої освіти. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 62 с.

Практичне заняття №11 (4 год.)
Тема: Сучасні освітні технології (4 год.)

План

I. Письмова робота.

II. Питання для обговорення:

1. Сутність і взаємозв'язок понять «освітні технології», «педагогічні технології» і «технології навчання».
2. Класифікація технологій навчання.
3. Диференційоване навчання.
4. Проблемне, ситуаційне, евристичне навчання.
5. Ігрові технології.
6. Інформаційні технології навчання.
7. Кредитно-модульна система організації навчального процесу.

Питання для самоконтролю:

1. На яких підставах здійснюється класифікація технологій навчання?
2. Охарактеризуйте основні шляхи диференціації навчання у вищому навчальному закладі?
3. Охарактеризуйте основні шляхи створення проблемних ситуацій.
4. Розкрийте суть методів проблемного навчання: проблемний виклад, частково-пошуковий і дослідницький.
5. Охарактеризуйте основні ігрові технології.
6. Охарактеризуйте основні інформаційні технології.

III. Практичне завдання:

1. Провести фрагмент заняття, використовуючи одну з сучасних технологій навчання:
 - а) ситуаційне навчання;
 - б) ігрову технологію;
 - в) інформаційні технології навчання;
 - г) метод проектів тощо.

IV. Завдання для самостійної роботи:

1. Які сучасні технології навчання використовуються у навчальному процесі закладу вищої освіти?

2. Проаналізувавши різноманіття існуючих на сьогодні класифікацій технологій навчання, схем виведіть і зобразите схематично свою класифікацію технологій навчання.
3. Дослідіть, які технології навчання використовують у своїй практичній діяльності:
 - а) викладачі гуманітарних предметів у порівнянні з викладачами медико-біологічних предметів;
 - б) починаючі викладачі в порівнянні з викладачами, що мають високий рівень педагогічної майстерності.
4. Дослідіть, яким з евристичних методів віддають перевагу викладачі, а яким - ні? Постарайтеся пояснити, чому?

V. Підведення підсумків.

Література:

1. Джеджула О.М. Методика викладання у вищій школі. Вінниця: ВНАУ, 2020. 208 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: підручник. 3-є видання. К.: Ліра-К, 2020. 512 с.
3. Лебедик Л. В., Стрельников В. Ю., Стрельников М. В. Сучасні технології навчання методики викладання дисциплін: навчально-методичний посібник. Полтава: АСМІ, 2020. 303 с.
4. Ляховець Л. О. Методика викладання психології : навчально-методичний посібник. 2-ге вид., допов. Чернігів: НУ «ЧК» імені Т.Г. Шевченка, 2020. 272 с.
5. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
6. Мірошніченко В. І., Гончаренко О. А., Тушко К. Ю. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2021. 168 с.
7. Прищак, М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2020. 160 с.
8. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.

Практичне заняття №12

Тема: Тестування як метод контролю навчальної діяльності студентів (4 год.)

План

I. Письмова робота.

II. Питання для обговорення:

1. Компоненти, функції, види і форми контролю навчальної діяльності студентів.
2. Критерії і системи оцінювання успішності студентів.
3. Інноваційні методи контролю успішності студентів.

4. Правила написання умови і варіантів відповідей тестових завдань.
5. Формати тестових завдань.

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте основні компоненти контролю знань, умінь і навичок студентів.
2. У чому сутність основних функцій контролю навчально-пізнавальної діяльності студентів?
3. Охарактеризуйте вимоги до поточного контролю успішності студентів.
4. Охарактеризуйте рейтингову систему оцінювання успішності студентів. Розкрийте її переваги над традиційною системою.
5. Охарактеризуйте портфоліо як метод контролю успішності студентів.
6. У чому сутність тестування як методу контролю успішності студентів.
7. Які існують класифікації навчальних тестів.

III. Практичне завдання:

1. Визначте та обґрунтуйте допущені помилки при укладанні тестових завдань

Зразок:

Мова службових документів повинна задовольняти такі вимоги: _____.

Тест відкритого формату, умова можуть бути подані у формі запитання, у наказовій формі або у формі незавершеного твердження. Слід використовувати форму запитання або наказову форму що є легшими для екзаменованих і ставлять перед ними більш чітке завдання.

Наприклад: Які вимоги повинна задовольняти мова службових документів? Назвіть вимоги, що висувають до мови службових документів.

1. Установіть підстилі офіційно-ділового стилю:

- А) наказ, постанова, міжнародні угоди, закони;
- Б) дипломатичний, адміністративний, канцелярський;
- В) дипломатичний, адміністративно-канцелярський, законодавчий.

2. Знайти без помилок написане речення, у якому однорідні члени речення стоять перед узагальнюючим словом:

А) У щастя людського два рівних є крила: троянди й виноград, красиве і корисне.

Б) Кабінети просторі, чистенькі, меблі сучасні, чудово розставлені, сільська рада мені сподобалась.

В) Блакитне море, небо і чарівні зелені береги затоки - все залите сяйвом південного сонця.

3. Серед запропонованих нижче фразеологізмів укажіть фразеологічні сполучення:

- А) біла ворона;
- Б) замилювати очі;
- В) брати участь;

Д) нічого з вищевказаного.

4. Обґрунтуйте особливості формату TF.

5. Знайдіть слово, у якому відбувається спрощення в групі приголосних.

А) Вчена рада (не)має повноважень.

Б) На засіданні (не)має заступник голови.

В) У мене (не)має бажання працювати.

Д) Сьогодні я не(маю) права доповідати.

6. Стиль -це ..

А) система мовних елементів;

Б) різновид літературної мови (функціональна підсистема), що обслуговує певну сферу суспільної діяльності мовців і відповідно до цього має свої особливості щодо добору та використання мовних засобів;

В) функціонально-стилістична доцільність

7. Будь-яку інформацію передають вербальними й невербальними засобами спілкування.

А) вербальними засобами

Б) невербальними засобами

1) проксе́міка;

2) жести;

3) зовні́шнє мовле́ння;

4) паралінгві́стика;

5) писе́мне мовле́ння;

6) вну́трішнє мовле́ння;

7) екстра́лінгві́стика;

8) мо́ва.

А _____, Б _____ .

8. Форми на-, но-, то- використовують:

А) замість пасивних дієприкметників, коли є потреба наголосити на дії, а не на ознаці;

Б) замість активних дієприкметників, коли є потреба наголосити на дії, а не на ознаці;

В) замість активних дієприкметників.

9. Як відмінюють числівник *сорок*?

А) як числівник 90;

Б) як числівник 100;

В) як збірні числівники.

10. Доручення буває:

А) особисте;

Б) службове;

В) офіційне, особисте й загальне.

11. Документ- це...

А) основний вид ділової мови та засіб фіксації на спеціальному матеріалі інформації про факти, події, явища об'єктивної дійсності та розумової діяльності людини;

Б) папери, за допомогою яких організації здійснюють комунікації між собою;

В) положення, статут, інструкція.

IV. Завдання для самостійної роботи:

1. Дослідить, в якому випадку, в яких ситуаціях оцінка стимулює інтерес, творче відношення студента до досліджуваного предмета, а в якому, навпаки, знижує його інтерес до предмета.
2. Розробити тестові завдання за однією з тем навчального курсу.

V. Підведення підсумків

Література:

1. Джеджула О.М. Методика викладання у вищій школі. Вінниця: ВНАУ, 2020. 208 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: підручник. 3-є видання. К.: Ліра-К, 2020. 512 с.
3. Лебедик Л. В., Стрельніков В. Ю., Стрельніков М. В. Сучасні технології навчання методики викладання дисциплін: навчально-методичний посібник. Полтава: АСМІ, 2020. 303 с.
4. Ляховець Л. О. Методика викладання психології : навчально-методичний посібник. 2-ге вид., допов. Чернігів: НУ «ЧК» імені Т.Г. Шевченка, 2020. 272 с.
5. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
6. Мірошніченко В. І., Гончаренко О. А., Тушко К. Ю. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2021. 168 с.
7. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко та ін.; за заг. ред. О. І. Федоренко; Харків : Бровін О. В., 2020. 239 с.
8. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.
9. Анненкова І.П., Кузнєцова Н.В., Раскола Л.А. Основи педагогічних вимірювань: навч.-метод. посіб. Одеса. 2021. 210 с.